

ТАСДИҚ МЕНАМОЯМ

Ректори Донишгоҳи давлатии
Қўлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ,
доктори илмҳои педагогика, профессор
Мирализода А.М.
с. 2022.

ХУЛОСАИ

кафедраи сиёsatшиносии Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Диссертатсияи Яқубзода Фируз Нурмат дар мавзуи: «Давлати дунявий ва хусусиятҳои муҳимми он дар замони тағйирпазирии чомеа (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёftи дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниходҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ дар кафедраи сиёsatшиносии Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ омода гардидааст.

Дар давраи омода намудани диссертатсия Яқубзода Фируз Нурмат ҳамчун унвонҷӯи кафедраи сиёsatшиносии ДДК ба номи А.Рӯдакӣ фаъолият намуд. Ҳамзамон ўз соли 2019 то имрӯз ба ҳайси муаллими қалони кафедраи сиёsatшиносӣ фаъолият менамояд.

Яқубзода Ф.Н. соли 2015 факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро бо ихтисоси «сиёsat ва идораи давлатӣ» хатм намудааст.

Шаҳодатнома оид ба супоридани имтиҳони номзадӣ аз санаи 07 январи соли 2020, №656 аз ҷониби Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон дода шудааст.

Роҳбари илмӣ – Муҳаммад Абдураҳмон Наврӯз, доктори илмҳои сиёсӣ, профессор ноиби президенти Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон

Кафедраи сиёsatшиносии Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ диссертатсияи Яқубзода Фируз Нурматро муҳокима ва баррасӣ намуда, хулосаи зеринро пешниҳод намуд:

Диссертатсияи Яқубзода Фируз Нурмат ба омӯзиши яке аз масъалаҳои актуалии замони муосир бахшида шуда, дар он паҳлуҳои гуногуни давлати

дунявӣ ва хусусиятҳои муҳими он, равандҳои сиёсӣ ва таъсири онҳо ба ташаккули давлати дунявӣ, давлати дунявӣ дар замони тағиیرпазирии ҷомеа ва умуман омилҳои сиёсии рушду инкишофи давлати дунявиро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди таҳқиқ қарор додааст.

Муҳиммияти омӯзиши мавзӯъ. Давра ба давра таъмин намудани рушду инкишофи сиёсӣ ва суботи ҷомеа яке аз ҳадафҳои асосии ҳар як мамлакат ба шумор меравад. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон низ бо мақсади баланд бардоштани донишҳои сиёсӣ ба масъалаи амалинамоии принсипҳои давлати дунявӣ таваҷҷуҳӣ махсус зоҳир менамояд. Бояд гуфт, ки дар шароити муосир марҳилаҳои навбатии рушду инкишофи ҷомеа ва давлати дунявӣ танҳо дар заминай баланд бардоштани маърифатнокии сиёсӣ, мустаҳкам намудани пояҳои сиёсию-ҳукуқии давлати дунявӣ, такмил додани асосҳои конститутсионӣ, сохтори сиёсӣ, стратегияҳо, консепсияҳо ва барномаҳои миллии рушди давлатӣ ба амал бароварда мешавад. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки давлатҳои тараққикардаи олам рушду инкишоф ва пешрафти соҳаҳои гуногуни ҳаёти ҷамъиятии мамлакати худро маҳз дар заминай такмили асосҳои конститутсионӣ ва мустаҳкам намудани пояҳои давлатдории дунявӣ таъмин намудаанд. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ тӯли се даҳсолаи охир аз давраи ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ раванди ташаккулёбии давлати дунявӣ оғоз гардидааст. Вобаста ба принсипҳои дунявияти мамлакат, махсусан вобаста ба давлати дунявӣ ва амалисозии принсипҳои он дар мамлакат як зумра қонунҳо, қарорҳо, консепсияҳо, стратегия ва барномаҳои давлатӣ қабул гардидаанд. Вобаста ба тағиیرпазирии ҳаёти ҷамъиятий ва таъсири равандҳои гуногуни сиёсӣ омӯзиши давлати дунявӣ, раванди ташаккулёбии он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, муайян намудани монеаҳои дар ин самт мавҷудбуда ва ниҳоятан илман асоснок намудани самтҳои афзалиятноки рушди ин навъи давлатдорӣ хеле зарур мебошад. Муҳиммияти омӯзиши мавзӯъ боз дар он ифода мейбад, ки дурнамои инкишофи давлатдорӣ, сохтани давлати пуриқтидори мутамарказ ва ояндаи дурахшони миллату давлат аз сатҳу сифати

амалинамоиин принсипҳои дунявияти мамлакат ва чигунагии муносабати созгоронаи дину давлат вобаста мебошад. Бинобар ин, омӯзиш ва таҳқики раванди ташаккулёбии давлати дунявӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон иқдоми саривактӣ буда, барои рушди ояндаи мамлакат хеле муҳим дониста мешавад.

Дар доираи илмҳои сиёсӣ мавриди омӯзиш қарор додани мавзуи мазкур аз он хотир муҳим мебошад, ки дар раванди ташаккулёбии давлати дунявӣ ҳаёти сиёсии ҷомеа низ дар канор намонда, дар зери таъсири дигаргуниҳои давлати дунявӣ қарор гирифта, шакл ва мазмуни худро тағйир медиҳад. Пеш аз ҳама, дар раванди идоракуни давлатӣ истифода гардидани принсипҳои давлати дунявӣ, сиёсати давлатиро ба дигаргунни чиддӣ рӯ ба рӯ намуда, дар назди он вазифаҳои навро мегузорад. Ҷунончӣ, ташаккули ҷомеаи дунявӣ, ба амал баровардани консепсияи сиёсати давлатӣ дар соҳаи дин, ҷудо намудани иттиҳодияҳои динӣ аз давлат, баробарии ҳамаи динҳо дар назди қонун, манъи фаъолияти ҳизби динӣ дар давлати дунявӣ ва ғ. дигаргуниҳое мебошанд, ки давлати дунявиро мазмуни нав мебахшанд.

Навоварии илмии таҳқиқот. Дар таҳқиқоти мазкур бори аввал дар илмҳои сиёсии ватанӣ омилҳои сиёсии ташаккулёбии давлати дунявӣ мавриди омӯзиш қарор дода шуда, ҳусусиятҳои инкишофёбии он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар замони тағйирпазирии ҷомеа нишон дода шудааст. Таҳқиқоти диссертациониро вазъи коркарди илмии мавзӯи муайян намуда, ба он асос меёбад, ки предмети таҳқиқоти диссертационӣ ин масъалаҳои аҳамиятноки ҳусусиятҳои ташаккулу инкишофӣ давлати дунявӣ дар замони тағйирпазирии ҷомеа, муносабати давлат бо иттиҳодияҳои динӣ, дар раванди идоракуни давлатӣ, қонунгузории танзими механизми сиёсии бунёди муносабатҳои давлат ва иттиҳодияҳои динӣ, нақш ва мақоми иттиҳодияҳои динӣ дар ҷомеа қарор гирифтааст. Навгонии илмии таҳқиқот инъикоси худро дар паҳлӯҳои барои ҳимоя пешниҳодшуда дарёftааст. Муаллиф кӯшиш намудааст, ки дар асоси таҳлилу баррасии консепсияҳои илмӣ ва назарияҳои сиёсӣ моҳият, ҳусусият ва инчунин нишонаҳои

муҳимтарини давлати дунявиро нишон диҳад. Дар таҳқиқоти мазкур раванди ташаккулёбии давлати дунявӣ мавриди омӯзиш қарор дода шуда, заминаҳои асосии рушду инкишофи ин навъи давлат ва хусусиятҳои муҳими ин марҳилаи рушду инкишоф муайян карда шудааст.

Яке аз муваффақиятҳои асосии муаллиф дар он ифода меёбад, ки ў ба масъалаи ташаккулёбии низоми давлатдории дунявиро дар Тоҷикистон таваҷҷуҳи маҳсус зоҳир намудааст. Дар ин замана раванди ташаккулёбии давлати дунявӣ ва заминаҳои пайдоиш ва рушду инкишофи он дар Тоҷикистон нишон дода шудааст.

Аҳамияти назариявию амалии таҳқиқот. Таҳқиқоти мазкур дар заманаи омӯзиши адабиёти илмӣ ва таҳлили воқеияти сиёсӣ анҷом дода шудааст. Бинобар ин, хулосаю пешниҳодҳои муаллиф барои омӯзиши минбаъдаи давлати дунявӣ маводи илмию назариявӣ маҳсуб меёбад. Сатҳи илмию назариявии таҳқиқот боз дар он ифода меёбад, ки муаллиф дар раванди омӯзиши мавзуи таҳқиқотӣ методҳои илмии гуногунро ба таври васеъ истифода намудааст. Дар раванди таҳқиқот муаллиф ба консепсияҳои классикӣ ва назарияҳои замони мусоир такя намуда, қонуниятиҳои рушду инкишофи давлати дунявиро бо назардошти онҳо муайян намудааст.

Натиҷаҳои таҳқиқот, хулосаҳои илман асоснокшуда ва умуман маводи диссертатсия дар раванди таълими фанҳои сиёсатшиносӣ, амнияти миллӣ, амнияти фазои динӣ, диншиносӣ, курси маҳсуси худшиносии миллӣ, моҷарошиносӣ, истиқлолияти сиёсӣ, сотсиология ва антропологияи сиёсӣ метавонанд истифода бурда шаванд. Инчунин, натиҷаҳои таҳқиқот барои муҳаққиқоне, ки ба омӯзиши дигаргуниҳои сифатӣ ва равандҳои сиёсии замони мусоир машғуланд, аҳамияти илмию назариявӣ доранд. Ҳамзамон, хулосаҳои таҳқиқоти мазқурро дар самти таҳияи барномаҳои давлатӣ ва стратегияҳои рушди миллию давлатӣ истифода намудан мумкин аст.

Тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо дар корҳои илмӣ-таҳқиқотии интишоршудаи муаллиф ба таври мушаххас нишон дода шудааст. Бинобар сабаби ноустувор гардидани вазъи сиёсию амниятӣ дар

минтака ва ҷаҳон, таъсири гурӯҳҳои ҷинояткор ба арзишҳои моддию маънавӣ, махсусан ба илму дониш, ҷаҳонбинии дунявий ва озодии вичдон, зарур мешуморем, ки дар мактабҳои олий ва миёнаи қасбӣ курси махсуси омӯзиший барои дарки дурусти низоми давлатдории дунявий, ки кафолатдихандай озодии вичдон ва адолати иҷтимоӣ аст, ба роҳ мондан мумкин аст.

Эътиимоднокии натиҷаҳои бадастомада ва хулосаҳои муаллиф ба воситаи илмияти диссертатсия, методология ва методҳои истифодашуда, адабиёти илмии истифодашуда ва аз ҷониби муаллиф мустақилона мавриди омӯзиш қарор гирифтани мавзуи таҳқиқотӣ асоснок карда мешавад. Муаллиф, дар ҳамаи марҳилаҳои таҳқиқот иштирок намуда, натиҷаҳои пажӯхиши худро дар шакли мақолаҳои илми чоп намудааст. Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар ҳафт мақолаи илмии маҷалаҳои такризшаванд, ҳашт мақола дар конференсияҳои ҷумхуриявию-байналмилалӣ, як дастури ёрирасони таълимӣ - илмии муаллиф ба табъ расонида шудаанд. Мазмуну мундариҷаи диссертатсия ба талаботи муқарраргардида ҷавобгу буда, таҳқиқоти илмии анҷомёфта ба шумор меравад. Автореферати диссертатсия муҳтавои асосии таҳқиқоти мазкурро пурра ифода менамояд.

Дар маҷмуъ, мазмуну мундариҷаи таҳқиқот, маводи дар диссертатсия истифодашуда, ҷанбаҳои назариявию методологии диссертатсия бо ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мувофиқат менамоянд. Диссертатсия аз рӯи натиҷаҳои назариявий ва хулосаҳои илми, тавсияҳои амалӣ ва сатҳу сифати таҳияи худ ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгу мебошад.

Ҳамин тарик, диссертатсияи Яқубзода Фируз Нурмат дар мавзуи: «Давлати дунявий ва ҳусусиятҳои муҳимми он дар замони тағйирпазирии ҷомеа (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва

технологияҳои сиёсӣ барои гузаштани даври дуюми экспертиза дар муассиса пешниҳод карда шавад.

Хулосаи мазкур дар маҷлиси ғайринавбатии кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ қабул гардидааст.

Дар ҷаласаи ғайринавбатии кафедра 14 нафар иштирок намуданд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор – 14 нафар, зид – нест, бетараф – нест.
протоколи №5, аз 31 марта соли 2022.

Мудири кафедраи сиёсатшиносии
факултети таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои
байнамилалии, ДДҚ ба номи
Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ
номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент

Пирназаров Э.А.

Котиби маҷлис

Комилова Р.

Имзои Пирназаров Э.А. ва Комилова Р. – ро
тасдиқ менамоям.
Сардори РКМ-и ДДҚ
ба номи А.Рӯдакӣ

Амирев Ф.А.

